Poštnina plačana v gotovini

Letna naročnina 20 din.

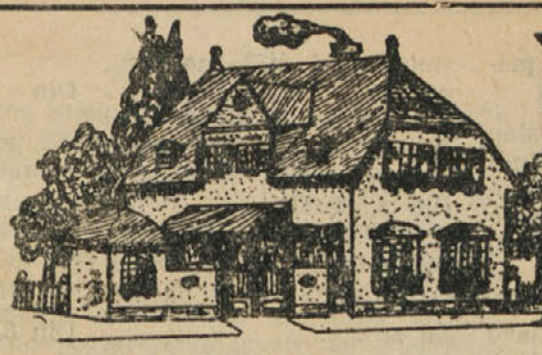

MOJ DOM

Glasilo Pokrajinske zveze društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani.

Izhaja 8 krat letno. - Uredništvo in upravništvo je v Salendrovi ulici Štev. 6. - Telefon Štev. 4283.
Tiska tiskarna Makso Hrovatin v Ljubljani. - Odgovorni urednik Ivan Freih.

Štev. 2. Ljubljana, 10. marca 1941 Leto XXI.

VABILO

na

redni občni zbor

Prvega društva hišnih posestnikov v Ljubljani,

ki se bo vršil

v petek, dne 4. aprila 1941. ob 6. uri zvečer v beli dvorani hotela »Union« v Ljubljani.

Dnevni red:

1. Odobrenje odborovega poročila v preteklem letu.
2. Računski zaključek za leto 1940. in proračun za tekoče leto.
3. Določitev članarine za leto 1941.
4. Volitev odbornikov.
5. Volitev treh pregledovalcev računov.
6. Slučajni predlogi članov.

Ako bi prvotno določeni občni zbor ne bil sklepčen, se vrši pol ure pozneje drugi, ki bo sklepal ne glede na število članov.

Slučajne predloge morajo člani najmanj 8 dni pred občnim zborom pismeno izročiti odboru.

Vstop je dovoljen samo društvenim članom.

K prav obilni udeležbi vabi

ODBOR

Vprašanje najemnin za stanovanja in poslovne prostore

Gospod

dr. Srgjan Budisavljević,
minister socijalne politike in nar. zdravja

Beograd

Gospod minister!

V imenu hišnih posestnikov in zemljiških lastnikov, organiziranih po svojih društvih v Glavni zvezi društev hišnih in zemljiških posestnikov kraljevine Jugoslavije ter na temelju obdržane konference odposlancev organizacij hišnih posestnikov v mestu Zagrebu, predlagamo gospodu ministru sledečo

spomenico.

Iz Vašega ministrstva smo prejeli obvestilo, da se dela na načrtu uredbe o prisilni ureditvi cen stanovanj in lokalov v vsej državi, izvzemši področja banovine Hrvatske.

Mi smo Vam gospod minister že dne 12. oktobra t. l. predložili spomenico o tem vprašanju, pa se danes ponovno obračamo do Vas, hoteč Vam prikazati težko stanje, v katerem se nahaja hišna posest v vsej državi in Vam dokazati, da je nemogoče, da bi državna oblast glede na sedanje stanje hišne posesti pristopila h kakršni koli ureditvi cen najemnin za stanovanja in lokale tem manj, ker že člen 11. uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije od septembra 1939. leta zabranjuje vsako povišanje najemnine napram stanju od septembra 1939.

Predpisi citirane uredbe gredo za tem, da pobijajo dviganje cen življenjskih potrebščin, a ne da jih znižujejo pod pravo ceno, kar bi se doseglo z maksiranjem najemnin. S tako ureditvijo bi se naredila ogromna škoda in bi se postopoma uničevala hišna posest.

Poznano je, da podpirajo pokret najemnikov elementi, katerim je v današnjem času mnogo do tega, da ustvarjajo socijalni kaos.

Zato smo uverjeni, da boste na podlagi spodaj obrazloženih dejstev mogli sami ugotoviti neupravičenost postavljenih zahtev za prisilno ureditev najemnin stanovanj in lokalov, ter da boste odstopili od nameravane izdaje zakona odnosno uredbe za ureditev najemnin.

Nadalje Vas prosimo gospod minister, da v bodoče ne bi predlagali ministrskemu svetu uredbe, ki bi se nanašala na hišno posest, ne da bi predhodno zaslišali, odnosno zahtevali o teh vprašanjih mnenje predstavnikov hišne posesti v državi, t. j. podpisano Glavno zvezo.

Iz podatkov, ki jih objavlja v socijalno-statistični reviji »Indeks« Arthut Benko-Grado izhaja, da najemnine, predvsem one malih delavskih stanovanj, padajo.

V letu 1928. je znašal indeks v din za stanovanja 2222, a v letu 1940. (september) znaša samo 1277, a indeks v zlatu je znašal v l. 1928. 202, a leta 1940. (september) samo 90.05.

Iz tega izhaja, da so cene malih delavskih stanovanj — o katerih vodi evidenco Arthut Benko Grado — padle za 645 točk, odnosno v zlatu za 111.95 točk.

Danes so cene malih delavskih stanovanj napram juliju l. 1914. (= 100) pod normalo za 9.95 točk, torej za toliko nižje, kot so bile pred pričetkom svetovne vojne.

Nasprotno temu so se n. pr. cene za obleko, obutev zvišale samo v kratkem razdobju enega leta, t. j. od 1. sept. 1939. do 1. sept. 1940. za 891 točk, t. j. od 1418 (99 v zlatu) na 2309 (131.84); napram zlatu znaša tedaj zvišanje za 32.84 točk, a zvišanje napram l. 1914. (= 100) znaša 31.84 točk. Ravno tako se je zvišala cena goriva v navedenem razdobju (1. sept. 1939. do 1. sept. 1940.) za 272 točk (od 1689 na 1961), dočim je napram zlatu ugotovljen normalni padec 6.03 točk (od 118 na 11.197). Zlati indeks je napram letu 1914. večji za 11.97 točk.

Nazadnje naj navedemo še najvažnejšo življenjsko potrebščino, t. j. hrano, katere cena se je zvišala in sicer za navedeno razdobje za 547 točk (od 1043 na 1590, a v zlatu za 17.79 (od 73 na 90.79).

Vidimo, da je edino cena hrani pod nivojem 100 napram zlatemu indeksu z leta 1914., tako kot tudi cena stanovanj, samo da je cena stanovanj napram zlatemu indeksu še za 0.74 nižja nego cena hrane.

Padec najemnin večsobnih stanovanj je mnogo večji, predvsem v onih mestih, kjer ponudba presega povpraševanje.

Dočim je po členu 11. uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije zabranjeno povišanje najemnine, je dovoljeno na drugi strani povišanje cen vsem ostalim življenjskim potrebščinam.

Na eni strani je prepovedano zviševanje najemnine, na drugi strani pa skušajo država, banovina in mesta čimbolj obremeniti dohodke hiš tako, da se na ta način zmanjšujejo dohodki izpod normalno dopuščene rente, torej izpod minimuma dovoljenih vložnih obresti na glavnico, vloženo v hiše in pravice na minimalni odstotek za delo pri opravljanju hiše.

Opozorili pa bi na neka nova bremena, ki so nastala v času od 1. julija 1939. do danes:

1.) 1. julija 1939. je bil uveden specijalni prispevek za narodno obrambo. Povprečna stopnja tega prispevka je bila v veljavi do konca leta 1939. v višini 25%. — 1. januarja 1940. ob priliki velike davčne reforme pa je bila ustanovljena nova progresivna stopnja, ta prične z 10% in doseže do 60% na skupni osnovni in dopolnilni davek zgradarine in vseh ostalih davčnih vrst.

Posebno pri zgradbah z davčno olajšavo znaša obremenitev s specijalnim prispevkom preko 100% 6%-ne osnovne zgradarine, pri 12%-ni osnovni zgradarini pa je odstotek malo manjši in sicer iz razloga, ker je v osnovo vnešen tudi idealni dopolnilni davek, katerega ne plačajo lastniki hiš z davčno olajšavo.

2.) Neka mesta uvajajo enkratni socijalni davek, ki bremeni predvsem hišno posest.

3.) Zvišujejo se cene vodi, električni razsvetljavi itd., kar najbolj prizadene hišno posest. Takih zvišanj ni mogoče prevaliti na najemnike glede na to, da so pristojbine za vodo, razsvetljavo stopnišča, dvigala itd. v večini slučajev vključene v dogovorjeni najemnini ter bi sorazmerno povišanje najemnine imelo za posledico kazen hišnega posestnika po čl. 11. uredbe z l. 1939., četudi bi bili hišni posestniki upravičeni zahtevati razliko za gori omenjene zvišane pristojbine.

4.) Od 1. januarja 1940. leta so za 100 odstotkov zvišane takse na najemninske pogodbe. Te takse plačajo hišni posestniki.

5.) Z davčno reformo koncem l. 1939. je bila spremenjena skala dopolnilnega davka od prejšnjih 2 do 10% na 2 do 15% itd. itd.

Vseh teh gori navedenih bremen hišni posestniki glede na čl. 11. cit. uredbe niso mogli prevaliti na svoje najemnike, ter jim

je za ta nova bremena že tako minimalni čisti dohodek znižan izpod dovoljenih in upravičenih vložnih obresti na vloženo glavnico hiše.

Istočasno pa so ostale nespremenjene pasivne obresti hipotekarnih posojil.

Silno so se zvišale tudi cene vseh obrtniških del in potrebnemu materijalu za normalno vzdrževanje hiše.

Nasprotno temu pa zahtevajo najemniki glede na veliko ponudbo praznih stanovanj v mnogih mestih vedno večjo modernizacijo stanovanj z najluksuznejšo ureditvijo in napravami tako, da so hišni posestniki prisiljeni vlagati ogromne vsote za preureditve stanovanj, posebno v starih hišah.

Mnogo pa je najemnikov, ki se zaradi velike ponudbe praznih stanovanj pogosto selijo v novo urejena stanovanja, puščajoč stanovanja v zapuščenem stanju, kar zahteva od hišnih posestnikov zopet velikih izdatkov za obnavljanje stanovanj. Vse to je dovedlo mnogo hišnih posestnikov, mnoge pa bo dovedlo v najkrajšem času v tako stanje, da ne morejo več izpolnjevati obvez napram državi, banovini in mestu, a iz dohodkov svojih hiš ne morejo kriti niti svojih najnujnejših življenjskih potrebščin, četudi imajo glede na prihranjeno vloženo glavnico v hišo isto pravico na pravično rento, kakor imajo uradniki pravico do zaslužene pokojnine.

Čudi nas zahteva po prisilnem znižanju najemnin od strani onih interesentov, katerim so priznani dodatki na draginjo glede na povišanje cen življenjskih potrebščin, izvzemši cene stanovanj, ki je ostala tudi zanje in za vse druge ista ali še nižja nego je bila 1. septembra 1939., ko ti interesenti niti prej niso zahtevali prisilne ureditve cen stanovanj.

Odposlanci društev hišnih posestnikov, zbrani na svoji konferenci, se najodločneje protivijo kakršni koli prisilni ureditvi najemnin in sicer iz občih narodnih interesov ter zaradi socijalne pravičnosti, ki naj velja za hišne posestnike.

Nadalje prosimo, da se razveljavi predpis čl. 11. uredbe o pobijanju draginje in brezvestne špekulacije z leta 1939., ker je glede na te predpise onemogočeno hišnim posestnikom redno vzdrževanje hiš, kot tudi izpolnjevanje vseh obvez, v prvi vrsti napram državi, banovini in mestu.

Gospod minister! Prosimo Vas, da blagovolite zaslišati odposlance naše Zveze in proučiti to predstavko. Izvolite ob tej priliki sprejeti izraze našega posebnega spoštovanja.

Ljubljanski mestni proračun za čas od 1. aprila do 31. decembra 1941

K ljubljanskemu mestnemu proračunu za čas od 1. aprila do 31. decembra 1941. je Prvo društvo hišnih posestnikov v Ljubljani vložilo po svojem članku na mestno poglavarstvo naslednje pripombe:

a) Glede prenizko proračunjenih dohodkov in potrebe znižanja vodarine ter doklad.

Najprej si usojam mestnemu poglavarstvu pripomniti, da je popolnoma neprimerno za ljubljanske davkoplačevalce, ki so že tako težko obremenjeni, da se jih hoče v prihodnje še težje obdavčiti, da morajo občinski proračun pregledavati v vratarjevi sobici, ki je za vsako delo neprimerna, zaradi neprestanega prometa v tej sobici. Sedaj pa naj ljubljanski davkoplačevalec pregleduje in piše podatke iz proračuna pri tako velikem prometu, ko ni mogoče dobiti pravega pregleda in še pri tako slabi razsvetljavi, kakor je vratarjeva sobica. Mestni proračun je bil svoječasno vedno razgrnjen v mestni posvetovalnici, ali pa v veliki dvorani, ki je za delo pripravna in tudi zadosti razsvetljena.

Nadalje smatram za potrebno mestno poglavarstvo prositi, da se v prihodnje tudi hišne posestnike poprej povabi na razgovor, preden se vpelje tako ogromne nove davščine, kakor se je to zgodilo v tem mestnem občinskem proračunu. Če je mestno poglavarstvo povabilo trgovce, po svojih zastopnikih na razgovor, pred objavo proračuna, moralo bi tudi ljublj. hišne posestnike vprašati za mnenje k novemu proračunu in zlasti k vsem novim dokladam in davščinam, ki zadevajo hišno posest. Gotovo se ni trgovcem naložilo toliko novih obdačitev, kakor se je to v novem proračunu predvidelo za hišne posestnike in to zlasti za stare hiše kakor tudi za one hiše, mimo katerih je napeljan vodovod in izpeljana kanalizacija. Prosim, da se v prihodnje hišnih posestnikov ne prezira in jih stavi v enako vrsto kakor trgovce.

Razgrnjen proračun je nejasen in ni nikjer razvidna davčna podlaga, od katere se bo odmerila doklada na direktne davke in ravno tako tudi ni razvidno, od katerih najemnin se bo pobirala v času od 1. aprila do 31. decembra t. l. vodarina, gostaščina in kanalska pristojbina. Pri proračunu tudi niso na vpogled pojasnila k temu proračunu in brez teh pojasnil je veliko partij in pozicij, bodisi pri stroških ali dohodkih nejasnih. Zlasti dohodki nekaterih novih davščin niso nikjer razvidni iz na vpogled predloženega proračuna, pač pa so morali ljubljanski dnevniki imeti na razpolago tudi pojasnila, ker so prinesli nekatere dohodke novih davščin, kateri pa v proračunu samem niso razvidni. Zato je neobhodno potrebno, da se vselej k proračunu dá na vpogled pojasnila. Zato sem primoran po svoje kombinirati dohodke in tako ugotavljam, da je v proračunu premalo izkazanih dohodkov, in sicer:

6.5% vodarina od starih in novih hiš je na podlagi prejšnjega proračuna stavljena med dohodke Din 6,000.075.—, t. j. za 9 mesecev od Din 7,800.000.—. Ker pa so najemnine v Ljubljani znašale že za leto 1939. Din 127,000.000.— in se je v Ljubljani v letu 1939. nazidalo glasom uradne objave mestnega poglavarstva 193 stanovanjskih hiš s 618 stanovanji in s 1080 sobami, je jasno, da če bi se soba s pretiklinami oddajala samo po Din 5000.— letno, in bi se take najemnine povišale najmanj za 5 milijonov dinarjev, je bilo tedaj v proračunu za leto 1940/41 premalo poračunjenih Din 700.000.—, kar znese za 9 mesecev prihodnjega proračuna Din 525.000

Glasom uradne objave mestnega poglavarstva je bilo v l. 1940. zidanih 129 novih hiš z 376 stanovanji, tedaj je treba tudi za ta stanovanja vodarino za 9 mesecev računati, kar znese najmanj . . . . . „ 50.000

Iz istega vzroka in naslova je gostaščina premalo proračunjena za . . . . „ 200.000

Ravno tako je kanalska pristojbina na podlagi večje najemnine premalo proračunjena za . . . . . „ 150.000

V razgrnjenem proračunu je predvidena tudi nova taksa za vsa ona zemljišča, kjer je speljan vodovod in kanalizacija in bo občina od tega prejela glasom časopisnih poročil . . „ 1,000.000

Skupaj je tedaj premalo proračunjenih . . . . Din 2,225.000

Razen tega je na 60% dokladi na direktne davke vsled povišane osnovne podlage in zvišanja davčne stopnje od 10% na 12%, premalo proračunjenih . Din 500.000

Na drugi strani bi se pri stroških dalo prihraniti pri dveh rezervah, ki znašata Din 1,500.000 . . . . . „ 500.000

Tedaj bi se skupen proračun lahko pri dohodkih zvišal, pri stroških pa znižal za . . . . . Din 3,225.000

Če bi se proračun na dohodkih zvišal za Din 2,725.000.—, na stroških pa znižal za Din 500.000.—, bi se lahko vodarina znižala vsaj za 1%, občinska doklada na direktne davke pa najmanj za 10%. To znižanje doklad bi bilo tem bolj upravičeno, ker bodo skoro vsi ljubljanski posestniki obremenjeni z novimi davščinami, bodisi na hišah, ki stoje izven stavbne črte, bodisi da bo vpeljana nova taksa na parcele ob velikem številu takih parcel, kjer je speljan vodovod in kanalizacija. Vodovodna naklada v Ljubljani je mnogo previsoka in najvišja v vsej državi. Ta vodovodna naklada pa se plačuje samo v Ljubljani in v Mariboru, povsod drugje pa po porabi vode, nakar bo enkrat vendar morala pristati tudi občina ljubljanska, kar bi bilo edino pravično. V Zagrebu se plačuje sedaj vodarina 1.25 na 1 m³, pa je povišana za 10 para pri 1 m³. V Mariboru pa je razdeljena mnogo pravičnejše, ker znese odstotek samo 4% od najemnine. Toda v Mariboru se najprej izračuni od najemnine za vso hišo po Din 1.— za 1 m³ in kolikor kubičnih metrov odpade od vse hišne najemnine, toliko se dotičnemu lastniku hiše dovoli dotični kvantum vode in ne tako kot v Ljubljani, ko je dovoljena 600 litrska poraba vode na dan. Če ima n. pr. v Ljubljani hišni lastnik velik trgovski lokal, svoje stanovanje in še 3 najemnike, in znaša ocenitev vse njegove hiše Din 200.000.—, tedaj se mu prizna dnevno 3000 litrov vode, medtem ko bi se Mariboru priznalo 8000 m³, v Ljubljani pa samo 1095 m³, tedaj v Mariboru skoro 8 krat več kot v Ljubljani. Tudi se v Mariboru večja poraba vode računi samo polletno, kar je mnogo ugodnejše za hišne posestnike. Popolnoma jasno je tedaj, da sedanji način pobiranja stroškov za vodo bi nikakor ne smel ostati in je treba to zadevo temeljito proučiti in postaviti na pravičnejšo podlago.

Zastopniki hišnih posestnikov so proti mestnemu proračunu stavili vsako leto primerne pripombe, a se jih dosedaj še ni upoštevalo. Računski sklepi za vsa leta sedanje občinske uprave pa so pokazali, da so bile pripombe hišnih posestnikov proti proračunu pravilne, ker se je vsako leto še izkazal pribitek, kakor so posestniki v svojih pripombah trdili. Upoštevati je tudi treba, da so hišni posestniki že od leta 1939. ogromno obremenjeni z narodnim obrambnim fondom, katerega so skoro vsi prevzeli v svoje breme in niso radi tega povišali najemnine.

Mestno poglavarstvo prosim, da blagovoli moje tehtne predloge upoštevati, občinske davščine primerno znižati, ker je s tem dovolj jasno dokazano, da je za to znižanje dovolj kritja.

b) Glede posebne vodarine in kanalske pristojbine od nepriključenih zemljišč.

Podpisani sem ugotovil pri vpogledu v proračun mestne občine ljubljanske za čas od 1. aprila do 21. decembra 1941., da je predlagana posebna vodarina od nezazidanih zemljišč, kakor tudi posebna kanalska pristojbina od zidanih zemljišč.

Proti vpeljavi teh dveh davščin, ki bodo prizadele veliko število posestnikov v mestu in predmestju Ljubljane in bodo posebno prizadeti vrtovi, ki se nahajajo ob hišah oziroma za hišami, vlagam v odprtem roku sledeče

pripombe:

Pri moji hiši imam sadni vrt, ki meri okrog 600 m², katerega lepo obdelujem in se nahaja na njem samo žlahtno sadje in deloma cvetlice in imam na njem tudi zelenjadni vrt za stranke brezplačno. Ta vrt pa slučajno meji tudi na cesto, na katero je vpeljan vodovod in tudi napravljena kanalizacija, vsled česar bi lahko končno mestno poglavarstvo ti dve novi davščini tako razlagalo, da je to stavbna parcela, ki spada pod ti novi dve davščini.

Vsled predpisa teh dveh novih davščin bi bil podpisani zelo oškodovan, če bi moral plačevati še ti davščini in bi bila moja posest s tem občutno in neupravičeno obremenjena. Zato je treba v pravilniku o teh novih davščinah izvzeti vse vrtne parcele, ki so že urejene in zasajene kot vrt.

Dalje imam ob Dolenjski cesti izrazito travniško parcelo, ob katerem travniku je napeljan tudi mestni vodovod in bi mestno poglavarstvo tudi lahko deklariralo to kot nezazidano zemljišče, katero meri približno 4000 m². Po sedaj objavljenem pravilniku bi moral tudi od te travn. parcele plačevati vodovodno davščino in bi se s tem obdavčilo to zmljišče, zaradi česar bi se morala prodana trava podražiti, kar pa je nemogoče in bi vsled te nove davščine biga parcela skoraj brez vrednosti.

Vsled novih naredb kmetijskega ministrstva pa je treba sedaj vsako zemljišče obdelati. To obdelovanje pa bi bilo zelo otežkočeno s to, tako zelo visoko davščino. Z vpeljavo kakih novih davščin se vendar ne sme kmetijstva ovirati in s tem škodovati, bodisi živinoreji, bodisi konzumentom glede pridobivanja mleka.

c) Glede občinske takse od hiš, ki leže izven regulacijske črte.

Podpisani sem ugotovil pri vpogledu v proračun mestne občine ljubljanske za čas od 1. aprila do 31. decembra 1941., da je predlagana med drugim tudi posebna nova občinska taksa za pospeševanje gradbenega razvoja.

Proti vpeljavi te nove občinske takse, s katero bo v Ljubljani prizadetih veliko število hišnih posestnikov v centrumu mesta kakor tudi v predmestju Ljubljane, vlagam v odprtem roku naslednje

pripombe:

Moja hiša se nahaja na Poljanski cesti in leži po sedaj določenem regulacijskem načrtu 3 m izven regulacijske črte. Če bo obveljal ta nameravani regulacijski načrt, potem bi se morale vse hiše na moji strani ceste podreti in bi bili vsi ti posestniki zavezani plačevati to novo občinsko takso. Tako bi popolnoma neupravičeno se vsem tem hišnim posestnikom s to novo občinsko davščino zmanjšala vrednost njih hiš in nastane vprašanje, če se bodo take hiše sploh še mogle prodati z ozirom na prekomerno obremenitev in zmanjšanja na celotni vrednosti vsled nesrečne lege, ki presega regulacijsko črto.

Niti v zakonu o mestnih občinah, niti v ustavi kraljevine Jugoslavije ni določeno, da bi smela občina uvajati različne doklade na direktne davke. Člen 105. ustave kraljevine Jugoslavije določa, da morajo biti vsi davki enaki in se tedaj ne sme delati razlike med hišami, ki leže v regulacijski črti in onimi, ki so izven te črte.

Če so hišni posestniki s hišami, ki leže izven regulacijske črte, že tako težko prizadeti, ker je to zanje velika izguba na imovini, bi bilo pravično, da bi se take posestnike odškodovalo, ne pa da se jih občutno kaznuje še z novo tozadevno davščino, oziroma doklado.

V pravilniku o tej novi občinski taksi je rečeno, da bo znašala ta doklada v centrumu 20%, v predmestju pa 10%. Mestno poglavarstvo tedaj samo priznava, da se bo na take hiše izven regulacijske črte vpeljala posebna doklada in bi to tako pomenilo nekako diferenciacijo doklad, katera pa po sedaj veljavnih predpisih ni dovoljena. Svoj čas so se občine zelo trudile, da bi tako diferenciacijo pri dokladah dosegli pri onih, ki so boljše situirani, imajo velike dohodke, a ministrstvo takih razlik ni nikoli dovolilo iz razloga, da morajo biti vse doklade za vse enake. Sedaj pa je mestno poglavarstvo pričelo popolnoma nasprotno postopati, ker se hoče ravno one posestnike, ki so že itak brez svoje krivde veliko izgubili na svoji imovini z novo regulacijo težko obdavčiti z to novo občinsko takso.

Mestno poglavarstvo prosim, da blagovoli te moje upravičene in tehtne razloge upoštevati in nikakor ne vpeljati nameravane davščine od hiš, ki stoje izven regulacijske črte.

Pripominjam, da vlagam te pripombe v svojem imenu kakor tudi v imenu vseh prizadetih posestnikov.

d) Glede posebne vodarine in kanalske pristojbine od nepriključenih zemljišč, katere služijo za zelenjadni vrt in za preživljanje.

Podpisani sem ugotovil pri vpogledu v proračun mestne občine ljubljanske za čas od 1. aprila do 31. decembra 1941., da je predlagana posebna vodarina od nezazidanih zemljišč, kakor tudi posebna kanalska pristojbina od nezazidanih zemljišč.

Proti vpeljavi teh dveh novih davščin, ki bodo prizadeli veliko število posestnikov v mestu in predmestju Ljubljane, vlagam v odprtem roku naslednje

pripombe:

Pred mojo hišo imam zelenjadni vrt v obsegu 700 m², katerega lepo obdelujem in mi služi za delno preživljanje. Ta zelenjadni vrt leži slučajno ob cesti, po kateri je napeljan vodovod in sem sam kakor tudi nekateri drugi sosedje napeljal od svoje hiše kanalizacijo, vsled česar bi zamoglo mestno poglavarstvo pri vpeljavi zgoraj omenjenih davščin si razlagati tako, da je to moje zemljišče stavbna parcela, ki zapade tema novima dvema davščinama.

Če bi predpis teh dveh davščin obveljal, poleg že sedanje visoke vodarine, ki jo plačujem od hiše, bi bila s tem moja posest neupravičeno in občutno oškodovana.

Ni pravilno, da se obdavčijo tudi vrtovi oziroma zemljišča, ki služijo za preživljanje, zato bi bilo treba v pravilniku o teh novih dveh davščinah izvzeti vse vrtne parcele, ki so že urejene ali zasajene, ker sicer bo celotno moje posestvo na vrednosti zelo izgubilo.

Tudi po novih naredbah kmetijskega ministrstva je treba sedaj vsako zemljišče obdelati. To obdelovanje pa bi bilo zelo otežkočeno s tema, tako zelo visokima davščinama. Z vpeljavo kakih novih davščin bi se moralo zlasti upoštevati v sedanjih težkih časih, da se ne ovira kmetijstva, da se tako ne škoduje pridobivanju živil.

Vložene so bile še od več drugih posestnikov pripombe glede novih mestnih davščin.

To priobčujemo zaradi tega, ker take nove doklade in takse lahko po odobritvi spredaj navedenih taksnih doklad lahko upeljejo tudi druge občine, zlasti mestne.

Občni zbor društva hišnih posestnikov v Trbovljah

Društvo hišnih posestnikov v Trbovljah je imelo pred časom svoj redni dvajseti letni občni zbor. Skupščino je vodil njen predsednik g. Omerza Karl, posestnik in učitelj ter znan javni delavec. Odbor je polagal poročilo in račune svojega delovanja. Radi težkih, kritičnih in nejasnosti splošnega političnega stanja je delovanje društva na zunaj nekoliko zaostalo, vendar je društveni odbor na petih sejah in na več sestankih pokazal živo delovanje. Bavil se je na svojih sejah in sestankih z vsemi aktualnimi vprašanji tičočih se hišnih posestnikov. Društvo je bilo vedno v stalnem stiku z osredno matico »Zvezo društev hišnih posestnikov za Slovenijo v Ljubljani«. Šlo je članom na roke z dajanjem nasvetov z raznimi vlogami in pritožbami na oblastva. Aktivno je sodelovalo na anketi društev hišnih posestnikov v Zagrebu o priliki perečega vprašanja uzakonitve »etažne lastnine«. Iz poročila blagajničarja društva je razvidno, da je imelo društvo 65 rednih članov. Dohodkov je bilo din 1918.—, izdatkov pa din 766.—, preostanek v blagajni je znašal din 1151.—. Podana je bila po preglednikih računov blagajniku odveza in zahvala za njegovo vzorno poslovanje. Tudi tajnik g. Šuntajs je živo in agilno vršil svoje posle. Na mesto izžrebanih ohbornikov so bili v odbor izvoljeni gg. Šuntajs Ante, Štih Anton in Purkart F., kot namestnika pa gg. Dolinšek Ivan in Škerbič Miloš. Izglasovana je bila letna članarina din 10.—.

Izredno zanimivo je bilo predavanje predsednika Zveze društev hišnih posestnikov g. Freliha o taksah, zgradarini, obrambnem doprinosu, občinske, okrajne cestne, oblastne doklade, centralne fondove itd., kateremu je navzoče članstvo z zanimanjem sledilo. Predavatelj je bil z odobravanjem nagrajen. Na predlog g. Šuntajs-a je bil dolgoletni društveni predsednik, odbornik in ustanovitelj društva gosp. Goropevšek Jože, posestnik in gostilničar, ob priliki 20letnice društva hišnih posestnikov v Trbovljah izvoljen častnim članom društva za svoje častne zasluge v prid društva. Podelila se mu bo častna diploma v viden znak priznanja za njegovo nesebično delo. Diplomo bo napravil umetnik domačin.

Aktualno in pereče vprašanje regulacije potoka Trbovljščice in njenih pritokov (Berščice in drugih) je sprožilo živahno debato. Sprejela se je tozadevna resolucija, katero predloži društvena deputacija banski upravi. Trboveljski posestniki zahtevajo novo cesto, mostove in regulacijo potoka, kajti davčni doprinos Trboveljčanov v 25 letih je bil tako visok, da so upravičeni danes, da se jim vrne vsaj del z investicijami. Po izčrpnem dnevnem redu je g. Omerza zaključil občni zbor s pozivom: Na delo v jubilejno leto!

Občni zbor društva hišnih posestnikov na Jesenicah

V nedeljo dne 17. novembra 1940. ob 15. uri se je vršil v prostorih gostilne g. Davorina Tancerja nasl. na Jesenicah redni občni zbor društva hišnih posestnikov za Jesenice in okolico, ki je bil mnogobrojno obiskan.

Predsednik g. Mr. phar. Ivo Koželj je težko obolel in se zaradi tega ni mogel udeležiti občnega zbora, zato je podpredsednik g. Smolej Valentin iz Koroške Bele otvoril občni zbor, pozdravil vse navzoče, osobito g. Ivana Freliha, predsednika Zveze iz Ljubljane in ga na splošno željo navzočih prosil, naj on že uvodoma poda pojasnilo o stanju in položaju hišne posesti. Njegovo poročilo je bilo nadvse zanimivo in stvarno. Dokazal je, da je Zveza z njenim delovanjem prihranila več bremen, kakor pa znaša članarina in naročnina za društveno glasilo »Moj dom«. Poročal je o vseh gospodarskih, davčnih in drugih važnih zadevah, ki so koristne za vse hišne posestnike.

Tajnik g. Ažman Konrad je poročal o številu članstva, ki za tako veliko število hišnih posestnikov še vedno ni zadovoljiv. Spomnil se je umrlih članov gg. Lazar Štefana in g. Kočarja, osobito pa dolgoletnega odbornika g. D. Tancerja, ki je bil od ustanovitve društva do njegove zadnje ure neumorno delavni in skrbni član društva. V počaščenje umrlih so se vsi zborovalci dvignili s sedežev in zaklicali: Slava! Nato je dal še več potrebnih pojasnil hišnim posestnikom.

Blagajniško poročilo je podal g. Kavčič Alojz, ki je navedel vse dohodke in izdatke in omenjal težkoče s pobiranjem članarine. Računski preglednik je poročal, da je našel blagajniško knjigo in priloge vse v najlepšem redu ter se zahvalil blagajniku za njegov trud.

V društveni odbor so bili izvoljeni: za predsednika Mežnarič Janko, brivski mojster na Jesenicah, podpredsednik Smolej Valentin iz Kor. Bele, tajnik Ažman Konrad, blagajnik Kavčič Alojz, namestnika Stražišer Viktor in Vilman Pavel, odborniki: gg. Gorjanc Ignac, Stojan Ivan, Rakovec Ivan, Noč Ivan, Zupan Franc, Peklar Franc, v nadzorstvo pa Mulej Ivan in Rabič Franc.

Po izvršenih volitvah so dobili mnogi člani na njihova vprašanja vsa potrebna pojasnila. Še pred zaključkom se je prijavil k besedi na novo pristopivši član gosp. Mulej Ivan, ki je v jedrnatih besedah poudarjal potrebo tega zelo koristnega gospodarskega društva, ter da bi v to društvo morali biti včlanjeni vsi hišni posestniki. Za njegovo izvajanje je žel izredno odobravanje.

Izvleček navodil za izvrševanje določb, izdanih po uredbi o spremembah in dopolnitvah zakona o taksah z dne 21. decembra 1940., M. s štev. 1675

(»Službene novine« z dne 1. jan. 1941., št. 1/I, »Službeni list« 25. IV. 1941.)

Z zgoraj navedeno uredbo so bile odrejene razne spremembe in dopolnitve v obstoječih predpisih zakona o taksah; na podstavi § 27. te uredbe pa je predpisal minister za finance navodila za izvrševanje določb te uredbe v »spremembah in dopolnitvah v taksnem in pristojbinskem pravilniku št. 1132 z dne 10. januarja 1941«. (»Služb. novine« z dne 11. januarja 1941., št. 7/III, »Finansijski zbornik« str. 54/41).

Z raznih strani prihajajo vprašanja za pojasnila glede uporabe nekaterih novih predpisov te uredbe in daje zato oddelek za davke na podstavi člena 43. zakona o taksah tale pojasnila:

K § 1. uredbe.

V posameznih tarifnih postavkah zakona o taksah (tar. post. 1., 6., 38. itd.) in v predpisih posameznih tarifnih številk zakona o sodnih taksah (tar. št. 1, 2, 3, 4, 29 itd.) je predpisano plačevanje takse za listine ali spise od pole.

Ker so te pole papirja lahko različne velikosti in se taksne stopnje (din 10, din 20 itd. od pole), ki se morajo uporabljati v ta namen za izterjavo, nanašajo samo na pole natančno določene površine, je bil izdan v členu 3. zakona o taksah, ki je bil spremenjen in razširjen na vso kraljevino, splošni predpis o velikosti take pole.

Po tem predpisu se nanašajo taksne stopnje posameznih tarifnih postavk, ki odrejajo plačilo takse za listine ali spise od pole, na pole, katerih površina znaša 1750 cm². Če je površina papirja spisa ali listine manjša od 1750 cm², se mora pobrati taksa kakor od cele pole; če je večja, je pa treba radi plačila takse število ugotovljene cele površine listine ali spisa deliti s 1750 in dobljeni količnik pomnožiti z ustrezno takso, določeno za eno polo. Morebitni ostanki ob delitvi se morajo vzeti za celo enoto.

Da bi se mogel ta predpis o pobiranju takse od pol natančno uporabljati in da bi organi, ki so odgovorni za pravilno in popolno plačilo takse, ne storili taksnega kaznivega dejanja, a bi pri tem vendar ne zamujali mnogo časa za ugoditev količine takse (merjenje površine, množitev, delitev), opozarjamo na tole:

Za listine in spise se uporablja največ tako zvani pisarniški papir, pa tudi, vendar manj, tako zvani trgovski papir (navadno za vloge). Površina ene pole takega papirja znaša 1428 cm² (42×34).

Če je torej treba določiti količino takse za listine in spise, za katere se je uporabil tak papir, se dá hitro in lahko ugotoviti, koliko znaša taksa.

Če vzamemo vlogo, ki je zavezana plačilu takse iz tar. post. 1. taksne tarife v zakonu o taksah in ki sestoji iz ene pole ali iz pol pole takega papirja (in takih je največ), se plača določena taksa od ene pole (din 10), ker znaša površina skupaj 1428 kvadratnih centimetrov (oziroma polovico te površine). Recimo, da sestoji vloga, ki je zavezana taksi iz tar. post. 1. zakona o taksah, iz dveh takih pol; če se celo površina spisa (1428×2=) 2856 deli s 1750, se dobi 1 (ena cela) in neki ostanek (ki ga je treba vzeti kot celo enoto) in je torej treba vzeti za plačilo takse 2 krat po din 10.—, torej din 20.—.

Tako bi šlo do vključno površine, ki sestoji iz 5 pol (seveda gre vedno samo za pisarniški ali trgovski format, pri katerem znaša površina ene pole 1428 cm²). Torej če sestoji listina ali spis iz 5 takih pol, se vzame za plačilo petkratna taksa, določena za eno polo.

Če bi imela listina ali spis več ko 5 takih pol (kar se redko pripeti), bi se morala količina takse določiti, kakor že rečeno, z delitvijo cele površine s 1750.

Vzemimo pritožbo, ki sestoji iz 6 takih pol in ki je zavezana plačilu takse iz tar. post. 6. zakona o taksah. Površina celega spisa bi znašala 8568 cm² (1428×6); deljena s 1750 bi dala količnik 4 in neki ostanek. Za plačilo takse bi se torej vzelo tu petkrat po din 30, kar znaša din 150.

S tem je zadostno pojasnjeno, kako se je treba v takih primerih glede določitve količine takse ravnati. Seveda je treba, če se uporablja za listine ali spise papir drugega formata (večjega ali manjšega in je več pol) ali če so v enem spisu ali listini pole različne velikosti (kar se le redko primeri), na že navedeni način računati, da se ugotovi količina takse.

Poudarja se tudi tukaj dasi je to izrečno navedeno tudi v členu 3. zakona o taksah in v členu 3. a taksnega in pristojbinskega pravilnika, da so zavezane plačilu takse vse pole listine ali spisi ne glede na to, ali je med njimi tudi kaj takih, ki so samo deloma ali pa sploh niso popisani.

Predpisi člena 3. zakona o taksah se morajo uporabljati samo tam, kjer je v zakonu o taksah in v zakonu o sodnih taksah izrečno odrejeno plačilo takse od pole (oziroma od pol pole, kjer je treba uporabljati analogni postopek), in ni kaj drugega določeno.

K § 8. uredbe.

Po določbah tega paragrafa so odrejene razne spremembe v predpisih tar. post. 12. zakona o taksah.

Tako so namesto enotne stopnje pod b) tar. post. 12, ki je znašala 1%, ne glede na vrednost nepremičnine, sedaj uvedene štiri taksne stopnje.

Za uporabo teh odstotnih stopenj je odločilna višina taksne osnove.

Poleg te takse iz točke b) je uvedena tudi še nova taksa pod č) te tarifne postavke. Ta taksa znaša 1% in se pobira v korist sklada za gradnjo, popravila in opremo sodnih poslopij in za ureditev zemljiških knjig. Ta taksa se pobira vselej, kadar se pobere po predpisih tar. post. 12. zakona o taksah tudi taksa iz točke b) te tarifne postavke, in sicer po isti osnovi, po kateri se odmerja taksa iz točke b).

K § 10. uredbe.

V tar. post. 14. zakona o taksah je zvišana odstotna stopnja za najemne in zakupne pogodbe od 1% na 2%. Razen tega so dopolnjeni predpisi pripombe 4. k tej tar. postavki v toliko, da se mora tudi za pogodbe o najemu zgradb, stanovanj in lokalov, katerih letna najemnina znaša do 2400 dinarjev, plačati taksa din 10, česar prej ni bilo.

Po teh novih predpisih je obvezna naprava najemninske pogodbe tudi v primerih, ko znaša letna najemnina din 2400.— ali manj.

Po predpisih tar. post. 14. zakona o taksah so vsi lastniki stanovanj in lokalov dolžni napraviti pogodbo in plačati takso v 15 dneh od dne vselitve tudi za najeme do din 2400.—, ker bi morali sicer poleg redne takse plačati kot kazen tudi še petkratni znesek redne takse.

Ta predpis se nanaša na vse primere z vselitvijo od 1. januarja 1941. dalje.

Kar se pa tiče takih najemov (letna najemnina ne presega din 2400.—), ki so že obstajali na dan 1. januarja 1941., je dovoljen za napravo pismene pogodbe in plačilo takse rok do 1. maja 1941. Lastnike stanovanj in lokalov, ki tega do gornjega roka ne store, zadenejo zgoraj navedene kazenske posledice (člen 6. spremembe in dopolnitve v taksnem in pristojbinskem pravilniku št. 7/III z dne 10. januarja 1941., »Službene novine« št. 7/III z dne 11. januarja 1941.). Finančne direkcije morajo po 1. maju 1941. odrediti, da oddelki finančne kontrole pregledajo, ali je bilo ustreženo temu predpisu, in kjer najdejo, da taksa ni plačana, se mora takoj uvesti kazenski pregon zoper lastnika takih stanovanj in lokalov.

(Konec prihodnjič)

Delo o zaščiti pred napadi iz zraka je pri nas v polnem teku. Med literaturo, ki obravnava ta vprašanja in daje praktična navodila za primer nesreč, zavzema gotovo najvidnejše mesto knjiga **Dr. Mavricij Rus: Prva pomoč.** Avtor knjige zavzema med slovenskimi predstavniki tovrstne literature nedvomno prvo mesto, saj je znan kot strokovnjak v vprašanjih prve pomoči v nezgodah. Dokaz temu je njegova knjiga, ki je pred kratkim izšla že v tretji izdaji. Tretjo izdajo je avtor prikrojil razmeram v katerih živimo tako, da ne bi smela manjkati v nobeni slovenski hiši in zlasti še v mestih, ki so napadom iz zraka najbolj izpostavljena. Moderno opremljeno knjigo, ki jo dobite broširano za ceno din 30.—, v platno vezano pa za din 36.—, najtopleje priporočamo zlasti hišnim posestnikom, ki ravnokar organizirajo hišno zaščito in morejo biti zato pripravljeni nuditi v nesreči prvo pomoč.

Univerzitetna knjižnica Ljubljana